

Factsheet Erfgoed aanpak

Soorten bescherming, vergunningen en subsidies

Inleiding

Bij het verduurzamen van monumenten is een goed plan belangrijk. Je moet rekening houden met de cultuurhistorische waarde van het gebouw én met de mogelijkheden van de maatregelen.

Monumenten moeten ook bijdragen aan het verminderen van CO₂-uitstoot. De erfgoedsector wil de uitstoot met 40% verminderen in 2030 en met 60% in 2040. Omdat niet elk monument even geschikt is voor verduurzaming, wordt gekeken naar de totale monumentenvoorraad in Nederland.

Door vooraf goed te onderzoeken wat technisch mogelijk is en tegelijk de waarde van het monument te behouden, kan ook jouw monument bijdragen. Daarnaast zorgen maatregelen vaak voor meer comfort, lagere energiekosten en beter behoud van het gebouw.

Soorten bescherming

Gebouwen in Nederland kunnen op verschillende manieren beschermd zijn. We maken hierbij onderscheid tussen:

- Rijksmonumenten;
- Provinciale monumenten (alleen in Noord-Holland en Drenthe);
- Gemeentelijke monumenten;
- Beschermd stads- of dorpsgezicht;
- Beeldbepalende panden.

Elke vorm van bescherming heeft eigen regels die je moet volgen bij het aanpassen van het gebouw. Voor veel verduurzamingsmaatregelen is daarom een vergunning nodig. Hieronder leggen we uit wat dit betekent voor de verschillende soorten bescherming. De regels van jouw gemeente staan in het omgevingsplan en soms nog in de welstandsnota.

Rijksmonumenten

Een rijksmonument is in principe zowel aan de binnen- als buitenkant beschermd, tenzij anders aangegeven. Bij verduurzamingsmaatregelen of grote verbouwingen moet je ervoor zorgen dat het historische karakter behouden blijft en dat de maatregelen hier geen negatieve invloed op hebben. Voor de meeste veranderingen aan een rijksmonument is er een vergunning nodig. De maatregelen moeten passen bij de kenmerken van het gebouw, zoals vorm, materialen en kleuren. Bij grotere veranderingen wordt advies gevraagd aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Provinciale monumenten

Alleen Noord-Holland en Drenthe hebben monumenten die door de provincie worden aangewezen en beschermd. De regels voor dit soort monumenten zijn hetzelfde als die voor rijksmonumenten, maar bij grote veranderingen is extra advies van de provincie nodig.

Gemeentelijke monumenten

Een gemeentelijk monument is meestal ook aan de binnen- en buitenkant beschermd, tenzij anders is aangegeven. De regels lijken op die voor rijksmonumenten, maar de gemeente bepaalt deze zelf. Voor de meeste veranderingen is dus ook een vergunning nodig.

Beschermd stads- of dorpsgezicht

Het doel van een beschermd stads- of dorpsgezicht is het behouden van het historische karakter van een stad of dorp. Daarbij gaat het vooral om wat zichtbaar is vanaf de openbare weg. Je kan daarom vaak aanpassingen aan je woning doen, zolang het historische beeld van de straat niet verandert. Wil je iets aanpassen dat zichtbaar is vanaf de straat, zoals zonnepanelen of kozijnen, dan heb je meestal een vergunning nodig.

Beeldbepalende panden

Bij een beeldbepalend pand zijn de gevels aan de straat en de eerste 5 meter van het dak beschermd. Het is belangrijker om de architectuur en het uiterlijk te behouden dan de oorspronkelijke materialen. De binnenkant is in principe niet beschermd. Maar let op: Er kan bouwhistorische waarde aanwezig zijn waardoor nader onderzoek nodig is. Neem hiervoor contact op met de afdeling erfgoed van de gemeente.

Vergunningen

Of je een vergunning nodig hebt, hangt af van het type bescherming en van de maatregel. Zoals eerder aangegeven is er voor veel werkzaamheden aan beschermd erfgoed een vergunning nodig. Je vraagt deze aan via het Omgevingsloket en de gemeente behandelt de aanvraag. Tijdens de ontwerpfase kan de afdeling erfgoed van de gemeente vaak al meedenken over de mogelijkheden. In dit vooroverleg kunnen plannen besproken en eventueel aangepast worden voordat de definitieve aanvraag wordt ingediend.

Het aanvragen van de vergunning duurt standaard 8 weken, maar dit kan met 6 weken verlengd worden. Bij grote aanpassingen aan provinciale en rijksmonumenten kan het een lange procedure worden van maximaal 6 maanden. Na het verkrijgen van de vergunning duurt het nog 6 weken voordat deze onherroepelijk is en de werkzaamheden kunnen beginnen.

Aan de slag

Als je niet weet waar je moet beginnen met het verduurzamen van je monument, is het slim om een maatwerk duurzaamheidsadvies aan te vragen speciaal voor monumenten. Voor rijksmonumenten heeft de overheid het "[Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Monumenten](#)" opgezet. Voor provinciale en gemeentelijke monumenten en overig beschermd erfgoed is er een [vergoeding beschikbaar voor verduurzamingsadvies](#).

Als je al weet welke maatregelen je wilt nemen, kan je een architect inschakelen die ervaring heeft met monumenten en bij voorkeur gecertificeerd is door de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM). Voor het vinden van een aannemer om de werkzaamheden uit te voeren, is het ook verstandig om een ervaren partij te kiezen. Aannemers kunnen ook gecertificeerd zijn door de ERM.

Vragen?

Heb je na het lezen van deze factsheet nog vragen? Neem contact op met een van onze adviseurs:

W: <https://energieloketten.nl/contact>

T: 085 023 22 22

Subsidie

Ga naar <https://energieloketten.nl/subsidie> en bekijk welke landelijke, provinciale en gemeentelijke subsidies en financieringsregelingen er beschikbaar zijn.